

Scroll to page 4 for English version!

Stella Syrkin: A Maccabi-mozgalom története

A Maccabi mozgalom kezdetét a XIX. századi Európában kell keresni, és a mozgalom szorosan összekapcsolódik az egyes nemzetek zsidó származású polgárainak emancipációjával. Ekkoriban kezdtek zsidók a társadalom teljes jogú tagjai lenni számos európai országban: elhagyhatták a gettókat, munkát vállaltak. Az antiszemitizmus azonban továbbra is megmaradt, és a zsidók rájöttek, hogy szükségük van politikai és nemzeti önmeghatározásra. Ez jelentette a cionista mozgalom kezdetét, amelynek nagy vezetője, Herzl Tivadar Budapesten született.

A Maccabi mozgalom megszületése is ennek a változásnak a része. Az első zsidó sportklubot 1895-ben, Konstantinápolyban, a mai Isztambulban alapították ott élő és dolgozó német zsidók, akiket nem engedtek be a helyi egyesületbe, ezért inkább létrehoztak egyet saját maguknak. Ez jelentős változás, mondhatni forradalom volt a zsidók életében, hiszen végre ki tudtak állni magukért.

A konstantinápolyi példát aztán több európai országban követték, a sportolás és az egészséges életmód előtérbe kerülése pedig jelentősen visszahatott a zsidó életvitelre is, emellett pedig fontos identitásképző ereje is volt. A klubokat zsidó hősről nevezték el. (Maga a maccabi szó is egy konkrét zsidó hős, Juda Maccabi - vagy magyarosan Júdás Makabeus – nevére utal vissza, aki az i.e. 2. században visszafoglalta Jeruzsálemet a szeleukidáktól. Harci sikereiért megkapta a Maccabi, pöröly vagy kalapács nevet, ami átvitt értelemben hőst is jelent.) Sámsonról is nevezték el klubot, a sok Maccabi egyesület nevében visszatérő Hakoah pedig erőt, míg a Hagibor hőst jelent. Ezek a nevek visszatérést jelentettek a hősie zsidó múltba, és egyúttal arra is utaltak, hogy a gettóból való kiszabadulással a zsidók életminősége és fizikai állapota jelentősen javult, és megszülethetett az új, egészséges, erős és büszke zsidó, aki képes megvédeni magát – azaz az izmos zsidóság.

A Maccabi mozgalom nemcsak sport, hanem ifjúsági és kulturális, közösségformáló mozgalom is lett: zsidó újjászületés a Dávid-csillag és a kék-fehér zászló alatt. Izraelben, azaz az akkori palesztinai brit mandátum területén is alakultak Maccabi klubok, 1912-ben pedig létrejött az ezeket összefogó Maccabi Izrael, amely az európai klubokkal is jó

kapcsolatokat ápolt. Rendszeresek voltak a találkozások is. 1921-ben, Karlovy Varyban alakult meg a Maccabi Világszövetség, amely az európai zsidó sportklubok központja volt a második világháborúig.

Az első Maccabi Európa Játékokat 1929-ben rendezték meg Prágában, és utána megszületett egy „zsidó olimpia” ötlete is, ez lett a Maccabiah vagy Maccabi Világjátékok, amelyet 1932-ben tartottak meg először Izraelben. Mivel ekkoriban természetesen nem volt még internet, a zsidó közösségekbe elküldött motorosokkal hívták meg az európai sportolókat az izraeli játékokra. A leglenyűgözőbb dolog az egészben az, hogy ők el is jöttek: a világ minden tájáról 400 sportoló vett részt Tel Avivban az első Maccabi Világjátékokon.

A másodikra 1935-ben került sor, amikor már a náci átvtették a hatalmat Németországban. Ezért sok sportoló nem ment vissza Európába a Maccabiah után, hanem ottmaradt Izraelben, és ezzel megmentették a saját életüket.

Az európai Maccabi klubok között több kiemelkedő sportegyesület is volt, például az ausztriai Hakoah Wien, amelynek egy híres magyar labdarúgó és edző, Guttmann Béla is fontos tagja volt. Az európai Maccabi egyesületek a kontinens sportéletének általános fejlesztéséhez is hozzájárultak több olimpiikon kinevelésével. Ehhez képest a náci kitiltották a zsidókat az 1936-as berlini olimpiáról.

Egyfajta történelmi igazságtételként is felfogható, hogy a 14. Maccabi Játékokat 2015-ben Berlinben rendezték, azon a helyszínen, ahol az 1936-os olimpiát is. Nagyon felemelő volt látni a zsidó sportolók delegációit, amint büszkén vonulnak az 1936-as olimpiának helyszínt adó Waldbühnébe 70 évvel a holokauszt után.

A második világháború alatt a Maccabi klubok beszüntették a működésüket, és tagjaik nagy része el is pusztult a holokauszt során. 1946-ban az európai mozgalom vezetői összegyűltek, hogy értékeljék a háború alatt a zsidó közösségre mért súlyos veszteséget, és úgy döntöttek, hogy megalapítják az Európai Maccabi Szövetséget (EMC) az európai mozgalom újjáélesztésére.

Izrael állam 1948-as megalapítása után a Maccabi Világszövetség vezetése Ramat-Ganba költözött. A Maccabi Világjátékokat 1950-ben újították meg, és azóta minden negyedik évben megrendezik a világ harmadik legnagyobb multisport eseményeként az Olimpia és az Universiade mögött.

A 13. Maccabi Világjátékok a világ és a játékok számára is újabb lépcsőt jelentettek, hiszen a vasfüggöny leomlásával a kelet-európai kapcsolatok is újjáéledtek. A második világháború óta először a Szovjetunió, Jugoszlávia és Magyarország is részt vett a játékokon.

2017-ben tartották a legutóbbi Maccabi Világjátékokat, amelyen 80 országból tízezen vettek részt, és már a 2021-es játékokat készítik elő. A szervező a Maccabi Világszövetség, amely Kfar Maccabiah-ban, Ramat Ganban található, és a legnagyobb nemzetközi zsidó sportszövetség majdnem félmillió tagot számlálva 70 országban.

Az Európai Maccabi Szövetség a Világszövetség hat konföderációjának az egyike. Egy nemzetközi ernyőszövetség a Maccabi területi szervezetek európai képviselőjeként. A vasfüggöny leomlása óta ez a szervezet képviseli a szovjet utódállamokat és a kelet-európai országokat is, így most már 38 ország számos klubja és több ezernyi tagja tartozik hozzá.

Az Európai Maccabi Szövetség végrehajtó feladatait olyan önkéntesek látják el, akik elkötelezettek az európai zsidó sport hagyományainak és történelmi örökségének megőrzésében. Eközben hozzájárulnak a kontinens zsidóságának hosszú távú jövőjéhez azzal, hogy változatos sport, oktatási és kulturális programokat fejlesztenek ki és hoznak létre a közösségek számára. Tornák és versenyek, vezetőképző tréningek, nemzetközi kulturális és társas rendezvények is szerepelnek az EMC programjai között Európa-szerte.

Emellett az Európai Maccabi Szövetség szervezi az Maccabi Európa Játékokat, amelyet 1979 óta tartanak meg négyévente, minden alkalommal más-más országban. 1929 óta, mikor Prágában megtartották az első európai játékokat, most először tér vissza a verseny a közép-európai térségbe, hiszen a 15. Maccabi Európa Játékokat július 29. és augusztus 7. között Budapesten tartják.

A „Különleges fejezetek a magyarországi zsidó sport történelméből” című sporttörténelmi konferencián 2019. március 22-én elhangzott előadás szerkesztett leirata.

Stella Syrkin: The History of the Maccabi Movement

In the 19th century Jews started getting equal rights in many countries in Europe. They left the Ghettos, got professions and integrated in the general society. But this didn't stop the anti-Semitism. Therefore, Jews started realizing that they need national and political self-determination. This was the beginning of the Zionist Movement, the great leader of which was Theodore Herzl, who was born here in Budapest.

The Maccabi Movement was part of this revival and change. The first Jewish sports club was established in 1895 in Constantinople (now Istanbul) Turkey by German Jews who were working and living at that time in Turkey. They were not admitted to the local sports club, so they decided to establish their own club. It was a significant change in Jewish way of life, a real revolution, Jews could finally stand for themselves.

Other clubs opened in Europe following this example, and they were named after Jewish legendary heroes – Yehuda Maccabi, Samson, and also Hakoah (the strength), and Hagibor (the hero). The names symbolized return to Jewish heroic past, improving of physical conditions of the former Ghetto Jews, becoming a new, healthy, strong and proud Jew that can defend himself – Judaism with muscles. Maccabi was not only sport, there was also a youth movement and cultural and social activities – Jewish revival under the star of David and the blue-white flag.

Maccabi clubs were also established in Israel (then – Palestine under the rule of British Mandate); they were united under the federation of "Maccabi Israel" in 1912. There were good connections and mutual visits between the clubs in Europe and in Israel.

In 1921 Maccabi World Union was established in Karlovy Vary, and until WW2 its Headquarter was in Europe. The 1st European Maccabi Games took place in Prague in 1929. Then the idea was born to have the Jewish Olympics – Maccabiah in Israel.

As we know, in that time there was no internet, so a group of motorcyclists went on a journey from Israel to Jewish communities all over Europe, inviting Jewish athletes to come to the Games in Israel. The most amazing thing was that they came – 400 athletes from all over the world participated in the 1st Maccabiah in Tel Aviv in 1932.

The 2nd Maccabiah took place in 1935, when the Nazis already took power in Germany. Many Jewish athletes stayed in Israel after the Maccabiah and didn't go back to Europe, thus saving their lives.

Some of the Maccabi clubs in Europe, like Hakoah Vienna, were very prominent. Hungarian famous football player and coach Bela Guttmann was part of the club. The clubs contributed to development of sports in Europe, producing several Olympic athletes. But Jews were excluded by the Nazis from the Olympic Games in Berlin in 1936.

Some historical justice was done, when the 14th European Maccabi Games took place in Berlin in 2015 in the venue of the Nazi Olympics, and it was really uplifting to see delegations of Jewish athletes marching into the Waldbühne as proud Jews 70 years after the Holocaust.

During WW2 Maccabi activities stopped in Europe, most of the members perished in the Holocaust. After the War, in 1946 European Maccabi leaders gathered to assess the severe damage that the War had done to European Jewry decided to establish the European Maccabi Confederation in order to revive the Maccabi Movement in Europe.

After the establishment of the State of Israel (in 1948), the Maccabi World Union headquarters moved to Ramat-Gan. The Maccabiah Games were renewed in 1950, and since then they take place every 4 years, and are now the 3rd largest international sport event after Olympic Games and University games.

13th Maccabiah in 1989 marked a new step for the world and for the Maccabiah, as the iron curtain fell and relationships with Eastern Europe were renewed. For the first time since WW2, the USSR, Hungary and Yugoslavia participated in the Games.

The last Maccabiah was in 2017, with 10,000 participants from 80 countries and now we are preparing the next Maccabiah in 2021.

Maccabi World Union (MWU) has its headquarters in Kfar Maccabiah in Ramat Gan, Israel, and it's the largest Jewish international sports organization, with almost half a million members, in 70 countries.

EMC is one of the 6 confederations affiliated to Maccabi World Union. It is as a multinational umbrella organisation of Maccabi Territorial Organizations (T.O.'s) in the



Continent of Europe. Since the fall of the curtain iron, Maccabi Movement was revived in the FSU and Eastern Europe and now the EMC represents numerous clubs and thousands of members across 38 countries.

The EMC Executive members are volunteers. The EMC is dedicated to preserving the history and heritage of Jewish sport in Europe, while supporting the long term future of European Jewry by engaging and developing communities in a broad range of sporting, educational and cultural activities.

The EMC promotes a wide range of programs - tournaments and competitions, leadership training and development, social and cultural international events throughout Europe.

The EMC organizes the European Maccabi Games. Since 1979 the Games take place every 4 years, every time in another country, and this year for the 1st time since 1929 the Games are coming back to central Europe. The 15th European Maccabi Games will take place here in Budapest July 29 – August 7.